

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **D. Ł.**

oskarżonego o czyn z art. 226 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 4 czerwca 2025 r.,

wniosku Sądu Rejonowego w Żyrardowie

z dnia 7 maja 2025 r., sygn. akt II K 579/24

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu

na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

postanowił:

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 maja 2025 r., sygn. II K 579/25, Sąd Rejonowy w Żyrardowie wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że pokrzywdzoną w sprawie jest kurator sądowa przy Sądzie Rejonowym w Żyrardowie. Z uwagi na wieloletnią praktykę pani kurator utrzymuje intensywny kontakt zawodowy i osobisty z sędziami orzekającymi w Sądzie Rejonowym w Żyrardowie. Powyższe okoliczności, zdaniem sądu rejonowego, uzasadniają przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inicjatywa wyrażona przez Sąd Rejonowy w Żyrardowie nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstępianie od konstytucyjnej zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, także miejscowo (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, że pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Sąd Rejonowy w Żyrardowie prawidłowo wskazał, że takie postąpienie wchodzi w grę, gdy w sposób realny występują okoliczności, które mogą stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania sprawy w danym sądzie. Za takie okoliczności należy uznać sytuacje, które mogłyby wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać nawet mylne przekonanie, podjęte jednak w oparciu o racjonalne przesłanki, że w sądzie właściwym miejscowo nie ma wystarczających warunków do rozpoznania sprawy w sposób w pełni obiektywny (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 21 października 2008 r., IV KO 116/08, OSNwSK 2008/1/2077; 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, OSNwSK 2008/1/2280; 25 czerwca 2013 r., V KO 38/13, LEX 1331409; 22 grudnia 2021 r., III KO 92/21, LEX 3322157).

Przywołane przez Sąd Rejonowy w Żyrardowie argumenty nie przemawiały jednak za skorzystaniem z wyjątkowej instytucji przewidzianej w art. 37 k.p.k., wobec nieziszczenia się przesłanki w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości. Sąd Najwyższy nie podziela przywołanego we wniosku orzecznictwa wskazującego, iż w każdym przypadku, gdy uczestnikiem procesu karnego jest pracownik sądu wnioskującego należy skorzystać z ekstraordynaryjnej instytucji, o której mowa w art. 37 k.p.k. Nie można bowiem, co do zasady, uznać, że dobro wymiaru sprawiedliwości umożliwia przekazanie sprawy wbrew zasadzie określonej w ustawie z tego tylko powodu, że pokrzywdzoną w sprawie jest osoba znana sędziom sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyłącznie z racji kontaktów o charakterze zawodowym. Sam fakt zajmowania przez pokrzywdzoną stanowiska kuratora zawodowego w sądzie miejscowo właściwym i związana z tym znajomość niektórych sędziów tego sądu nie stanowią bowiem jeszcze dostatecznej przesłanki

do uznania, że może powstać wątpliwość co do obiektywizmu i bezstronności orzekania przez sąd występujący z wnioskiem o zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 37 k.p.k.

Przypomnieć trzeba, że fakt urzędowej znajomości sędziów, prokuratorów lub innych osób występujących przed sądem (adwokaci, biegli, tłumacze, kuratorzy) nie może stanowić o istnieniu uzasadnionej obawy co do braku bezstronności orzekających w sprawie sędziów (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2016 r., IV KO 25/16, LEX 2021597; z dnia 24 maja 2013 r., II KO 29/13, LEX 1317928; z dnia 17 maja 2011 r., III KO 37/11, LEX 811868). Co więcej, ewentualne znajomości zawodowe i towarzyskie sędziów z biegłym nie mogą być w ogóle rozważane na gruncie art. 37 k.p.k., a jedynie ewentualnie w aspekcie instytucji *iudex suspectus* (art. 41 k.p.k.) i to indywidualnie, wobec danego sędziego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., IV KO 119/10, OSNwSK 2010/1/2226). W realiach niniejszej sprawy instytucja wyłączenia sędziego jest wystarczającą gwarancją bezstronności sądu orzekającego.

Także powzięta przez Sąd Rejonowy w Żyrardowie, mająca w istocie charakter abstrakcyjny, obawa odnośnie do pojawienia się w opinii publicznej wątpliwości w kwestii braku warunków do rozpoznania niniejszej sprawy w sposób obiektywny, nie mieści się w pojęciu „dobra wymiaru sprawiedliwości”, stanowiącym w rozumieniu art. 37 k.p.k. przesłankę do uwolnienia sądu właściwego miejscowo od obowiązku rozpoznania tej sprawy. W literaturze podkreśla się, iż to właśnie nadmierne wykorzystywanie tego przepisu może w praktyce podważyć zaufanie do niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Rzeczą sądu jest takie orzekanie, aby w opinii publicznej nie powstały wątpliwości co do tego, że wydane orzeczenie jest wolne od jakichkolwiek pozaprocesowych wpływów (por. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2014, s. 210-212; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., III KO 72/11, LEX 1044040; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012 r., V KO 57/12, LEX 1228517).

Jest naturalne, że działalność sądów, zwłaszcza orzecznicza, podlega publicznemu osądowi. Z tego jednak powodu, ale też z uwagi na możliwość powstania

w społeczeństwie oczywiście nieuzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sądu jako instytucji, nie wolno przełamywać reguły procesowej, według której sprawę rozpoznaje sąd miejscowo właściwy. Dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga bowiem nieustannej dbałości o autorytet, co osiąga się m. in. poprzez bezstronne, wnikliwe i sprawne funkcjonowanie każdego sądu (por. postanowienia SN z dni: 13 lipca 2004 r., II KO 26/04, OSNwSK 2004/1/1287; 7 października 2004 r., V KO 68/04, OSNwSK 2004/1/1742; 25 kwietnia 2007 r., IV KO 22/07, LEX 568467; 30 czerwca 2021 r., III KO 51/21, LEX 3372612). Należy w sposób kategoryczny podkreślić, że hipotetyczna obawa przed przyszłymi niekorzystnymi społecznymi opiniami nie może uzasadniać uchylania się przez sąd właściwy od rozpoznania sprawy. W każdym środowisku możliwe jest funkcjonowanie opinii o kierowaniu się przez sądy przy podejmowaniu decyzji względami pozamerytorycznymi czy też o braku kompetencji lub obiektywizmu przy rozpoznawaniu spraw. Należy więc pamiętać, że unikanie rozpoznania sprawy pod presją możliwego negatywnego odbioru przez osoby należące do określonej społeczności nie będzie służyło dobru wymiaru sprawiedliwości. Autorytet sądu buduje sprawne prowadzenie postępowania i wydanie sprawiedliwej decyzji, podjętej na podstawie wnikliwej i bezstronnej oceny wszystkich dowodów, przekonująco uzasadnionej. Jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego – autorytet i powaga wymiaru sprawiedliwości wymagają, aby sądy nie ulegały presji opinii publicznej, ani nie popadały w zwątpienie co do własnych kompetencji w zakresie przeprowadzenia rzetelnego procesu. Racjonalna nieustępliwość w tym względzie sprzyja kształtowaniu pozytywnego wizerunku organów trzeciej władzy, minimalizując tym samym wątpliwości co do obiektywizmu i niezawisłości w rozpoznawaniu przyszłych spraw, ograniczając tendencję do nadużywania stosowania właściwości delegacyjnej w związku z inicjatywami sądów na tle wątpliwości co do respektowania gwarancji sprawiedliwego procesu. W takiej właśnie sytuacji powinnością organu orzekającego jest rzetelne rozpoznanie sprawy z uwzględnieniem szczególnej potrzeby zadbania o autorytet wymiaru sprawiedliwości, np. poprzez zapewnienie, w miarę możliwości, jawności zewnętrznej rozprawy oraz klarowne i kompleksowe zaprezentowanie ustnych i pisemnych motywów wydanego orzeczenia, jeżeli takie zostanie sporządzone (por.

postanowienia SN z dni: 28 października 2011 r., III KO 72/11, LEX 1044040; 24 września 2014 r., IV KO 65/14, LEX 1508987; 25 czerwca 2015 r., II KO 32/15, LEX 1799692; 26 lipca 2016 r., II KO 25/16, LEX 2076685; 28 marca 2017 r., III KO 16/17, LEX 2258028; 13 marca 2019 r., II KO 19/19, LEX 2652345; 3 listopada 2021 r., II KO 78/21, LEX 3333639; 16 grudnia 2021 r., V KO 87/21, LEX 3324565; 24 lipca 2024 r., II KO 85/24, LEX 3740706; 25 lipca 2024 r., III KO 76/24, LEX 3746277; 18 września 2024 r., V KO 65/24, LEX 3758257).

Mając powyższe okoliczności na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

[J.J.]

[r.g.]